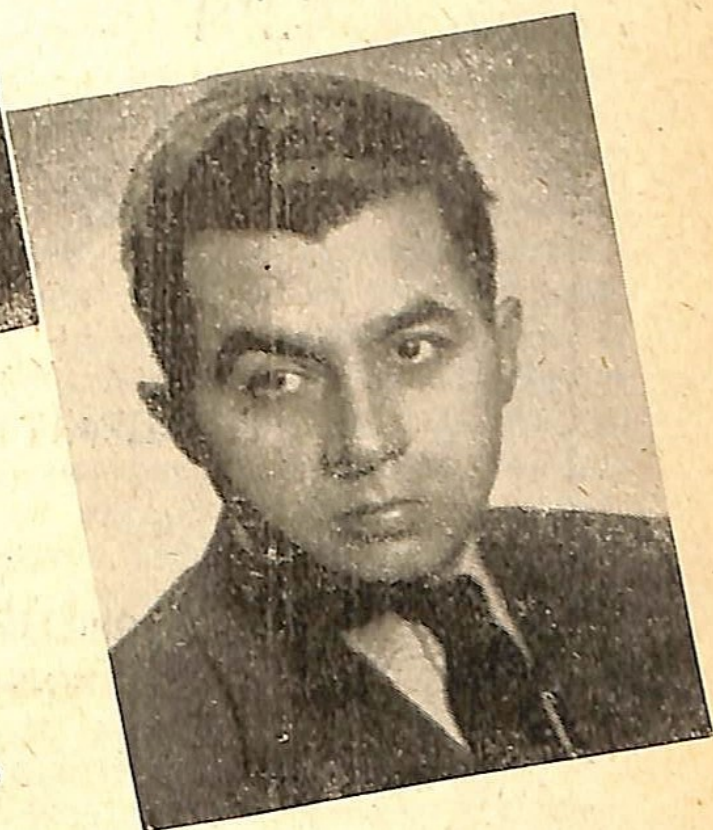

МИШЕЛ ОКЛЕР

ПРЕДРАГ МИЛОШЕВИЋ

ЈУГОСЛОВЕНСКА КОНЦЕРТНА АГЕНЦИЈА
1951—1952

КОЛАРЧЕВ НАРОДНИ УНИВЕРЗИТЕТ

КОНЦЕРТ
СИМФОНИСКОГ
ОРКЕСТРА
НР СРБИЈЕ

ДИРИГЕНТ
ПРЕДРАГ МИЛОШЕВИЋ

СОЛИСТА
МИШЕЛ ОКЛЕР
ВИОЛИНА — ПАРИЗ

БЕОГРАД, 12 ДЕЦЕМБРА 1951 ГОД.

ПОЧЕТАК У 20 ЧАСОВА

ВОЛФГАНГ АМАДЕУС МОЦАРТ (1756—1791)

Моцарт је с правом назван „чудо музике“. И заиста, он је генијалан и као симфоничар, и као комполитор камерне музике и као музички драматичар. Све музичке облике које је неговао он је довео до њиховог савршенства. Код њега мелодија, као средство музичког израза, има првенство. Она је елегантна, флуидна, полетна. Нема тешког и компликованог контрапункта, већ су увек мелодиске линије пријатне и распеване. Тај кантабилитет Моцартове мелодике представља његову најзначајнију карактеристику. Код овога човека који је у животу трпео и патио нема никада отпора и протеста. Његова музика заснована је на здравој веселости, добродушном хумору, разумној равнотежи. Он је класичар по својој сажетости и елеганцији свога музичког језика, иако извесне стране његових дела најављују већ романтизам. Он је класичар по светлости која лебди над његовим делима, по свежини и спонтаности израза. Он је класичар још хуманији од Хајдна, који изванредно резимира два века стваралачких тежњи и напора који се у историји музике завршавају у његовом делу. Јер, он представља потпуну синтезу интимне, концентрисане и снажне уметности једног Баха и бескрајно гипке и младе, иако некад усиљене, уметности неапотиланске школе. Остајући увек класичар, што значи онај који респектује стил, Моцарт је дао свежину, лакоћу и гипкост великим музичким облицима. Својом сувереном лакоћом, неупоредивом природношћу и необичном јасношћу, он неодољиво делује на слушаоца. Он је виталан и свеж као младић, мудар као старац, никада застарео, увек савремен, актуелан и жив. Такав нам се Моцарт приказује и данас, приликом стотешесетогодишњице његове смрти.

Увертира за оперу „Чаробна фрула“.

Последње Моцартово музичко-драмско дело, „комад са певањем (Singspiel) *Чаробна фрула*, рађена по либрету Шиканедера и Гизеке-а, има, поред изванредних музичких квалитета, и један дубоки етос. Романтични сиже, у супротности између царства Сарастра и Краљице ноћи и у симболици слободно-зидарског ритуала — Моцарт је био слободни зидар од 1783 године — претставља борбу између светлости и мрака, добра и зла, узвишеног и ниског и показује пут човека до знања, мудрости, снаге, лепоте, радости, мира и среће. Тако је романтична скаска и „машинска комедија“ *Чаробне фруле* подигнута до драме читавог једног погледа на свет. Уједињујући у себи музичке и етичке вредности, *Чаробна фрула* показује да је велика уметност увек и дубоко етичка.

Увертира за оперу *Чаробна фрула* даје у сажетој форми основну идеју дела. Она почиње са три свечана акорда позауна: свет мудрости (царство Сарастра) позива оне који хоће да га траже. Тема фугата, који следује, као да симболизира глачање сировог камена, т. ј. рад слободних зидара на оплемењавању човекове духовне и моралне личности. Са акордима позауна и темом фугата дата је музичка грађа увертире и утврђена њена идејна и садржајна основа.

Симфонија бр. 36, C-dur (Linzer Symphonie).

Позната под именом Linzer симфонија зато што је замишљена приликом једног пропутовања кроз Линц (1783 године) и у врло кратком времену компонована за концертне потребе тамошњег музичког друштва, ова симфонија не претставља дубоко, али пријатно и свеже дело, које својим садржајним, звучним и композиционо-техничким детаљима антиципира највеће доба Моцартовог стваралаштва и његова најзначајнија дела: „Дон Хуана“ и Јупитер — симфонију. Ако у детаљима носи трагове Хајдновог утицаја: лагани сањалачко-мисаони увод у први став, метода разрађивања спроводног дела у сонатном облику, извесни уобичајени и омиљени обрти у конструкцији мелодиске линије, начин инструментације, изненадни акценти и динамички контрасти, у целини узевши има све карактеристике Моцартовог симфонског стила.

Концерт за виолину и оркестар, A-dur.

Од свих Моцартових виолинских концерата A-dur концерт је најчешће свиран. Разлог за такву омиљеност и популарност сасвим је јасан и очигледан: идеално искоришћавање звучних и техничких могућности инструмента, осећај на и топло распевана мелодика, неодољиви чар виолонске континенталне дошли овде више него и у једном другом концерту до пуног израза.

Као већина Моцартових инструменталних дела, и A-dur виолински концерт има сва премиућства лаког схватања и формалне прегледности. Само *први став* донекле отступа од уобичајене форме. После експонирања тема у оркестарском уводу (*Allegro aperto*), следује овога пута један лагани отсек (*Adagio*), који на бази дискретне оркестарске пратње уводи полуречитативно и полетно виолинско соло. Тек тада наступа соло инструмент у главни став и широко разрађује обе теме, прву, снажну, засновану на трозвуку и другу елегичну. *Лгани, средњи став* (E-dur) опет је један *Adagio* моцартовски слатке и чежњиве мелодиске распеваности, у коју елегични молски обрти уносе болне акценте. *Финале* сједињује форму игре и ронда. Ношена грациозним ритмом, главна тема се појављује у темпу менуета, да се, само пролазно, удаљи у тамни, пастозни *fis-moll*. Средњи део (*Allegro, a-moll*) доноси, по угледу на Хајдна, једну страсну циганску епизоду, која пуелази у игру турског локалног колорита, узету из једног раније компонованог турског балета. Завршни део враћа се у главни тоналитет и у првобитни *Tempo di Menuetto*.

Симфонија бр. 38, D-dur (Без менуета).

Између симфоније C-dur и симфоније D-dur стоји временски период од три године, у коме је Моцартов уметнички развој обележен компоновањем опере „Фигарова женидба“. Са овом симфонијом Моцарт је као симфоничар дефинитивно изграђена стваралачка вредност. У њој и у последњим симфонијама, које за њом следују, стоји он пред нама као потпуно одређена уметничка индивидуалност. Компонована 1786 године за Бечке концерте, ова симфонија, у којој као у Моцартовим раним делима недостаје менует, претставља једно од његових најзначајнијих инструменталних дела. Већ широко рађени и осећајно дубоки лагани увод, у коме се смењује израз преданости, тихог бола и усрдне молбе, припрема нас и уводи у изванредно богату осећајну сферу.

То очекивање у пуној мери испуњава *први став* (Allegro), који у својој музичко-садржаној основи осцилира између узнемиреног и упитног штимунга и израза снажног и борбеног осећања. Основно расположење *лаганог става* (Andante) јесте одраз поново нађеног душевног мира и равнотеже, које у даљем току развоја сенче извесна болна осећања. Чак и *финале* (Presto), најведрији став симфоније, и поред живог покрета и идиличне споредне теме, није се могао потпуно ослободити узбуђеног немира, истичући тиме извесну сродност штимунга са првим ставом.

П Р О Г Р А М

ВОЛФГАНГ АМАДЕУС МОЦАРТ
(1756–1791)

УВЕРТИРА ЗА ОПЕРУ „Чаробна фрула“

СИМФОНИЈА бр. 36, C-dur (Linzer Symphonie)

Adagio — Allegro spiritoso

Poco Adagio

Menuetto

Finale — Presto

О Д М О Р

КОНЦЕРТ за виолину и оркестар, A-dur

Allegro aperto — Adagio —

Allegro aperto

Adagio

Tempo di Menuetto — Allegro —

Tempo di Menuetto

СИМФОНИЈА бр. 38, D-dur (без менуета)

Adagio — Allegro

Andante

Finale — Presto

